

Regelink
Ecologie & Landschap

Vleermuisonderzoek

Afferdse Heide, Afferden

In het kader van de Flora- en faunawet

Colofon

Tekst, foto's en samenstelling	T.P. Molenaar
In opdracht van	Gemeente Bergen
Naam opdrachtgever	N. Bakker
Rapportnummer	RA12233-02
Status rapport	Definitief
Datum oplevering rapport	19 november 2012
Aantal pagina's	40
Collegiale toets	J.R. Regelink
Wijze van citeren	Molenaar, T.P. , 2012. Vleermuisonderzoek Afferdse Heide, Afferden. In het kader van de Flora- en faunawet. Rapport RA12233-02, Regelink Ecologie & Landschap, Mheer.

Regelink
Ecologie & Landschap

Regelink Ecologie & Landschap

Papenweg 5
6261 NE Mheer
085-7737676
info@regelink.net
www.regelink.net

Lid Netwerk Groene Bureaus en Samenwerkingsverband Ecologie

Inhoudsopgave

1 Inleiding.....	7
1.1 Aanleiding.....	7
1.2 Doel.....	7
1.3 Leeswijzer.....	7
2 Werkwijze en inspanning.....	9
2.1 Vleermuizen.....	9
2.2 Volledigheid inventarisatie.....	9
3 Omschrijving plangebied.....	11
4 Resultaten.....	13
4.1 Per soort.....	13
4.2 Per functie.....	14
5 Ingreep.....	17
6 Toetsing aan de Flora- en faunawet.....	19
6.1 Effecten.....	19
6.2 Toetsing Flora- en faunawet.....	19
7 Conclusies en aanbevelingen.....	21
7.1 Conclusies.....	21
8 Geraadpleegde literatuur.....	23
8.1 Literatuur.....	23
8.2 Websites.....	23
Bijlage 1 Foto-impressie plangebied.....	25
Bijlage 2 Verspreidingskaarten.....	27
Bijlage 3 Verlichtingsplan.....	31
Bijlage 4 Flora- en faunawet.....	33
A. Verbodsbepalingen.....	33
B. Algemene maatregel van Bestuur (AmvB).....	33
C. Gedragscodes.....	35
Bijlage 5 Definities.....	37

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Gemeente Bergen heeft een nieuw bestemmingsplan in voorbereiding voor plangebied Afferdse Heide, Afferden. Het oorspronkelijke ontwikkelingsplan is vanwege de economische situatie in de woningmarkt gewijzigd. De wijzigingen zijn dermate ingrijpend dat er een nieuw bestemmingsplan nodig is.

Volgens nationale en internationale regelgeving is het verplicht om voordat de ingreep plaatsvindt onderzoek te doen naar het eventuele voorkomen van beschermde flora en fauna. Om dergelijk soortgericht veldonderzoek goed te kunnen plannen en uitvoeren is het noodzakelijk te weten welke flora en fauna (potentieel) voorkomen in het gebied dat beïnvloed wordt door de voorgenomen ingrepen.

Uit een ecologische potentie-inschatting van Econsultancy (2009) blijkt dat in het plangebied mogelijk beschermde vleermuissoorten voorkomen. Zij hebben in dat zelfde jaar ook een vleermuisonderzoek uitgevoerd. Sinds 2009 is in de geplande inrichting van het plangebied het een en ander veranderd. Daarnaast is inmiddels een deel van de woningen gerealiseerd of in aanbouw. De gemeente heeft daarom Regelink Ecologie & Landschap gevraagd een herhaling van het vleermuisonderzoek uit te voeren en de effecten van de wijzigingen in de planvorming te bepalen.

1.2 Doel

Met behulp van dit onderzoek worden de volgende vragen beantwoord:

- Welke soorten vleermuizen komen voor in het plangebied?
- Welke functies heeft het plangebied voor de aanwezige soorten vleermuizen?
- Leidt de ingreep tot overtreding van de verbodsbepalingen uit de Flora- en faunawet?

1.3 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 worden werkwijze en inspanning beschreven, hoofdstuk 3 geeft een beschrijving van het plangebied. In hoofdstuk 4 worden de resultaten van het vleermuisonderzoek gepresenteerd. De ingreep wordt in hoofdstuk 5 omschreven. Vervolgens zijn de mogelijke effecten van de ingreep gerelateerd aan de aanwezige soorten vleermuizen en getoetst aan de Flora- en faunawet (hoofdstuk 6). In hoofdstuk 7 volgen de conclusies en aanbevelingen. Ten slotte is een korte literatuurlijst opgenomen (hoofdstuk 8).

2 Werkwijze en inspanning

Op 22 juni, 12 juli, 13 augustus en 5 september 2012 is het plangebied Afferdse Heide, Afferden, geïnventariseerd op vleermuizen. De toegepaste onderzoeksmethoden worden in dit hoofdstuk nader toegelicht.

Tijdens alle bezoeken waren de weersomstandigheden ideaal voor het inventariseren van vleermuizen (Tabel 1).

Tabel 1. Datum, tijdstip en weersomstandigheden van de inventarisaties.

Datum	Tijdstip	Naam medewerker	Weersomstandigheden
22 juni 2012	ochtend	T.P. Molenaar	14,0 °C / 3Bft / helder / droog
12 juli 2012	avond	T.P. Molenaar	17,1 °C / 0 Bft / droog / geheel bewolkt
13 augustus 2012	nacht	T.P. Molenaar	22,5 °C / 0 Bft / droog / geheel bewolkt
5 september 2012	nacht	T.P. Molenaar	12,0 °C / 0 Bft / droog / helder

2.1 Vleermuizen

Tijdens de veldbezoeken is door middel van geluid en zicht geïnventariseerd. Met behulp van een heterodyne batdetector met opname- en vertragingfunctie (type: Petterson D240x) is de echolocatie die vleermuizen uitzenden hoorbaar gemaakt voor mensen.

Wanneer de soort op grond van frequentie, klank en ritme niet met zekerheid bepaald kon worden, is een opname gemaakt met een extern opnameapparaat (type: Roland Edirol R09H). Met behulp van het computerprogramma Batsound zijn deze opnames nader geanalyseerd. Hierbij zijn de criteria zoals beschreven door Arjan Boonman (www.batecho.eu) toegepast. Door daarnaast zoveel mogelijk visueel waar te nemen is de determinatie geverifieerd en is het gedrag (en daarmee vaak de functie van het gebied) vastgesteld.

Gedurende het voorjaar (tussen mei en augustus) zijn de bezoeken direct vanaf zonsopkomst tot twee uur na zonsondergang of vanaf twee uur voor zonsopkomst tot zonsopkomst uitgevoerd. Gedurende de nazomer (augustus tot oktober) zijn de bezoeken tussen een uur na zonsondergang en een uur voor zonsopkomst uitgevoerd. In deze periode is minimaal twee uur geïnventariseerd.

2.2 Volledigheid inventarisatie

Het vleermuisonderzoek is volgens het Vleermuisprotocol van de Gegevensautoriteit Natuur uitgevoerd.

De inventarisatie is een steekproef gebaseerd op momentopnames. Hierdoor is niet uitgesloten dat soorten en functies die niet waargenomen zijn op een ander tijdstip wel aanwezig zijn. Dit is acceptabel omdat de Flora- en faunawet een initiatiefnemer

vraagt te doen wat redelijkerwijs van hem verwacht kan worden.

Met de gekozen methode en inspanning is dan ook voldoende invulling gegeven aan artikel 2 (Zorgplicht) van de Flora- en faunawet. Wat betreft het vooronderzoek heeft de initiatiefnemer gedaan wat redelijkerwijs van hem verwacht kan worden.

3 Omschrijving plangebied

Het plangebied is gelegen in Afferdse Heide, Afferden, in de provincie Limburg. In Figuur 1 is de begrenzing van het plangebied met rood aangegeven. Het plangebied is ten opzichte van de kaart in Figuur 1 enigszins gewijzigd. Langs Afferdse Heide zijn inmiddels een aantal woningen gerealiseerd of in aanbouw. Van het bosje is nog een smalle rij bomen over. Het plangebied ligt aan de oostzijde van Afferdse Heide.

Figuur 1. Ligging van het plangebied, met de begrenzing in rood aangegeven. © Dienst voor het kadaster en de openbare registers, Apeldoorn, 2012.

Binnen het plangebied zijn de volgende ecotopen aanwezig (zie ook Bijlage 5):

- droog, agrarisch grasland;
- enkele gebouwen met dakpannen, houten betimmering en spouwmuur;
- dikke bomen, mogelijk met holtes (diameter borsthoogte > 25 cm); voornamelijk eiken, essen en platanen.

4 Resultaten

Gedurende het onderzoek werden binnen het plangebied vijf soorten vleermuizen aangetroffen:

- gewone dwergvleermuis – *Pipistrellus pipistrellus*;
- ruige dwergvleermuis – *Pipistrellus nathusii*;
- laatvlieger – *Eptesicus serotinus*;
- rosse vleermuis – *Nyctalus noctula*;
- watervleermuis – *Myotis daubentonii*.

Hieronder worden per soort de waarnemingen en functies weergegeven. Verspreidingskaarten zijn opgenomen in Bijlage 2 .

Gedurende het onderzoek zijn tevens egel (*Erinaceus europaeus*) en bosuil (*Strix aluco*) waargenomen.

4.1 Per soort

Gewone dwergvleermuis

De gewone dwergvleermuis is de meest waargenomen soort in het plangebied. Met name in de kraamperiode (mei – juli). In de paarperiode (augustus – september) was het beduidend rustiger in het plangebied. Het restant van de eikenlaan langs Staijershof en de platanen langs Afferdse Heide fungeren als vliegroute vanuit het oostelijk deel van Afferden. Deze vliegroute is essentieel voor de nabij gelegen kraamverblijfplaats in een woning aan de Staijershof. De waterpartij aan de westkant van Afferdse Heide is een belangrijke drinkplek voor de gewone dwergvleermuis. In de ochtend zijn geregeld een aantal drinkende dieren aanwezig. Foerageren gebeurt vooral boven de smalle zone oevervegetatie van de vijver, in de platanenlaan en in het restant van het aanwezige bosje. Het bosje heeft inmiddels de vorm van een hoefijzer waardoor een windluwe, open plek is ontstaan welke uitermate geschikt is voor foeragerende vleermuizen.

Net buiten het plangebied, in de bebouwing aan de Staijershof, zijn een zomerverblijfplaats en een kleine kraamverblijfplaats van ongeveer dertig individuen aangetroffen.

Watervleermuis

De watervleermuis is bij bijna alle bezoeken foeragerend boven de vijver waargenomen. Alleen bij het bezoek op 5 september was de soort afwezig. Het ging daarbij steeds om een of twee individuen die aan het foerageren waren. Door het geringe aantal dieren was het niet mogelijk een duidelijke vliegroute en verblijfplaats te achterhalen. Waar de dieren vandaan komen is dan ook niet bekend. De afwezigheid op 5 september heeft te maken met het feit dat de watervleermuis in die periode aan het paren is bij de winterverblijfplaats.

Rosse vleermuis en laatvlieger

Beide soorten zijn enkele keren waargenomen. Ze zijn in staat om in een avond een grote afstand af te leggen en hebben beide een voorkeur om te jagen boven vochtige weilanden die zijn afgewisseld met houtwallen en bosranden. De dieren kwamen vanuit het oosten om vervolgens in de richting van de uiterwaarden van de Maas te verdwijnen. Van de laatvlieger zijn meerdere individuen voorbij gekomen waardoor te spreken is van een vliegroute. De rosse vleermuis is een keer gehoord, waardoor er niet te spreken valt over een vliegroute. In de ochtend zijn enkele individuen van de laatvlieger drinkend uit de vijver waargenomen.

Vaste rust- en verblijfplaatsen van beide soorten zijn niet aangetroffen. Essentieel foerageergebied is binnen het plangebied niet aanwezig. De vliegroutes zijn niet essentieel te noemen. Bovendien vlogen beide soorten hoog over, zonder gebruik te maken van een landschappelijke structuur in het plangebied.

Ruige dwergvleermuis

De ruige dwergvleermuis is in de paarperiode een keer waargenomen. Het plangebied heeft geen essentiële functie voor deze soort.

Gewone grootoorvleermuis

De gewone grootoorvleermuis, die in 2009 nog wel aanwezig was, is niet meer waargenomen.

4.2 Per functie

Foerageergebied

Beide lanen en het restant van het bosje fungeren als foerageergebied voor de gewone dwergvleermuis. Het meest essentiële onderdeel is de laan met platanen in combinatie met de oever van de waterpartij. Het grootste deel van de dieren vliegt echter door naar het buitengebied van Afferden. Het plangebied is dan ook geen essentieel foerageergebied te noemen. De waterpartij, buiten het plangebied, is wel van essentieel belang voor de kraamgroep van de gewone dwergvleermuis.

De watervleermuis foerageert boven de waterpartij. Het gaat om een of twee individuen waarmee de waterpartij niet van essentieel belang is voor de watervleermuis.

De rosse vleermuis, laatvlieger en ruige dwergvleermuis zijn enkele keren foeragerend in het plangebied waargenomen. Het ging telkens om een of enkele individuen die enkele minuten aanwezig waren.

Vliegroutes

In het plangebied zijn meerdere vliegroutes waargenomen. De belangrijkste is de route vanuit de bebouwing van Afferden langs een kort eikenlaantje langs de Staijershof via de platanen langs Afferdse Heide richting het noorden, Afferden uit. In de ochtend is een omgekeerde route duidelijk waarneembaar. In de ochtend wordt boven de waterpartij gedronken voordat de dieren in de richting van hun

verblijfplaatsen buiten het plangebied verdwijnen. De vliegroute wordt door tenminste tien individuen uit de nabij gelegen kraamverblijfplaats gebruikt. Het maximale aantal uitvliegers dat bij de verblijfplaats geteld is, is 23. Omdat niet altijd alle dieren uitvliegen bestaat de kraamgroep naar schatting uit ongeveer dertig volwassen vrouwtjes. De vliegroute werd ten tijde van de veldbezoeken dus door naar schatting 33% van de individuen gebruikt. Daarnaast zijn meerdere individuen waargenomen die elders uit Afferden komen en de bommenrij gebruiken om naar het buitengebied te gaan. Dit maakt de vliegroute een essentiële vliegroute voor het functioneren van de verblijfplaatsen.

De laatvlieger en de rosse vleermuis komen op hoogte vanuit het oosten in westelijke richting overgevlogen. Zij maken daarbij geen gebruik van in het plangebied aanwezige structuren.

Zowel van ruige dwergvleermuis als van watervleermuis zijn te weinig individuen waargenomen om een vliegroute te kunnen vinden. Redelijkerwijs mag aangenomen worden dat er geen essentiële vliegroutes van de ruige dwergvleermuis of watervleermuis aanwezig zijn in het plangebied.

Vaste rust- en of verblijfplaatsen

In het plangebied zijn geen vaste rust- en verblijfplaatsen aangetroffen. Net buiten het plangebied in de bebouwing langs de Staaiershof zijn een zomerverblijfplaats en een kraamverblijfplaats van een kleine kraamgroep gewone dwergvleermuizen aangetroffen.

5 Ingreep

Gemeente Bergen is onder het huidige bestemmingsplan bezig in plangebied Afferdse Heide, Afferden, nieuwbouw woningen te realiseren. De Gemeente legt de openbare voorzieningen aan en geeft percelen uit aan derden. Deze kunnen in eigen beheer een woning bouwen. Ingrepen die de daartoe zijn uitgevoerd of nog uitgevoerd gaan worden in het plangebied bestaan voornamelijk uit:

- rooien bomen (restant bosje);
- plaatsen openbare verlichting;
- aanleg wegen en nutsvoorzieningen.

De Flora- en faunawet hanteert een aantal belangen waaronder een ingreep kan vallen, onderhavige ingreep valt onder het volgende belang:

j. de uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling.

6 Toetsing aan de Flora- en faunawet

6.1 Effecten

De ontwikkeling van woningen heeft weinig effect op de aanwezige vleermuizen. De rij platanen die dienst doet als vliegroute valt buiten het plangebied en blijft behouden. Ook het korte eikenlaantje blijft aanwezig en behoudt daarmee zijn functie als vliegroute. Het bebouwen van het nu nog open gebied is voor de gewone dwergvleermuis niet direct een negatief effect. De uitgegeven gronden worden veelal bebouwd met vrijstaande en twee-onder-een-kap huizen. Dit resulteert in een relatief open wijk met veel tuinoppervlak. Voor de gewone dwergvleermuis is dit interessanter foerageergebied dan de open graspercelen zoals die nu aanwezig zijn.

Het grootste punt van aandacht is verlichting. Afferdse Heide is – voor zover deze in het plangebied ligt – nu een onverlichte straat. Dit is een van de redenen waarom de rij platanen geschikt is als vliegroute en waarom de waterpartij in trek is als foerageer- en drinkplek. In Bijlage 3 is een verlichtingsplan opgenomen. Langs Afferdse Heide worden zeven lichtmasten van 6,5 meter hoog geplaatst met ledverlichting. Drie lichtmasten komen aan de westzijde van de weg, de overige vijf worden aan de oostzijde van de weg geplaatst. De gekozen armaturen en de lichtsterkte zorgen voor een goede verlichting van de weg, maar straalt niet uit naar de omgeving. De verlichting bereikt de boomkronen niet, de vliegroute van de gewone dwergvleermuis blijft behouden.

6.2 Toetsing Flora- en faunawet

De voorgenomen ingreep heeft geen effect op de lokaal aanwezige soorten vleermuizen. Er is met het uitvoeren van de ingreep geen sprake van een overtreding van de Flora- en faunawet. Een ontheffing is niet nodig.

7 Conclusies en aanbevelingen

7.1 Conclusies

- Omdat het onderzoek heeft plaatsgevonden volgens het Vleermuisprotocol van de Gegevensautoriteit Natuur kan gesteld worden dat het plangebied afdoende is geïnventariseerd.
- Het plangebied fungeert als foerageergebied voor gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, laatvlieger en rosse vleermuis.
- De vijver net buiten het plangebied fungeert als foerageergebied voor de watervleermuis en als drinkplek voor gewone dwergvleermuis, rosse vleermuis, laatvlieger en watervleermuis.
- Gedurende het onderzoek werd een essentiële vliegroure van de gewone dwergvleermuis waargenomen. Daarnaast is een niet essentiële vliegroure van de laatvlieger waargenomen.
- In het plangebied zijn geen vaste rust- en verblijfplaatsen waargenomen.
- Buiten het plangebied aan de Staijershof zijn een kraamverblijfplaats en een zomerverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis aangetroffen.
- Het plaatsen van openbare verlichting langs Afferdse Heide leidt niet tot het ongeschikt raken van de essentiële vliegroure van de gewone dwergvleermuis.
- Met het uitvoeren van de voorgenomen ingreep wordt de Flora- en faunawet niet overtreden.

8 Geraadpleegde literatuur

8.1 Literatuur

Broekhuizen, S. (et al.), 1992. Atlas van de Nederlandse zoogdieren. KNNV Uitgeverij, Utrecht.

Dietz, C., O. von Helversen & D. Nill, 2011. Vleermuizen. Alle soorten van Europa en Noord-West Afrika. Tirion Natuur.

Gegevensautoriteit Natuur, 2009. Vleermuisprotocol.

[http://www.gegevensautoriteitnatuur.nl/files/vleermuisprotocol_2012_24_februari_2012-1.aspx (19-11-2012)].

Heusden, W.R.M. & S.J. Vreugdenhil. 2006. Handreiking Flora- en faunawet. Voor werkzaamheden en activiteiten in het kader van bestendig gebruik, bestendig beheer en onderhoud en ruimtelijke inrichting en ontwikkeling. Dienst Landelijk Gebied, Utrecht.

Ministerie van EL&I, 2010. Buiten aan het Werk. Houd tijdig rekening met beschermde planten en dieren! Brochure. [<http://www.rijksoverheid.nl/documenten-en-publicaties/brochures/2010/03/01/buiten-aan-het-werk-houd-tijdig-rekening-met-beschermde-dieren-en-planten.html> (19-11-2012)].

Sachteleben, J. & O. von Helversen, 2006. Songflight behaviour and mating system of the pipistrelle bat (*Pipistrellus pipistrellus*) in an urban habitat. In: *Acta Chiropterologica*, 8(2): 391-401.

8.2 Websites

www.batecho.eu

www.telmee.nl

www.vleermuis.net

www.waarneming.nl

www.zoogdieratlas.nl

www.zoogdiervereniging.nl

Bijlage 1 Foto-impressie plangebied

Figuur 2. Afferdse heide. De bomenrij fungeert als essentiële vliegroue voor gewone dwergvleermuis.

Figuur 3. Noordpunt van het plangebied.

Figuur 4. Zuidwest hoek van het plangebied.

Figuur 5. Restant van het bosje in het midden van het plangebied.

Bijlage 2 Verspreidingskaarten

Legenda

gewone dwergvleermuis

▣ kraamverblijfplaats

⬜ zomerverblijfplaats

● foeragerend

▭ plangebied

Regelink
Ecologie & Landschap

© Dienst voor het kadaster en de openbare registers,
Apeldoorn, 2012

Legenda

overige vleermuizen

- laatvlieger
- ◆ rosse vleermuis
- ruige dwergvleermuis
- ★ watervleermuis

□ plangebied

Regelink
Ecologie & Landschap

Legenda

vliegroutes

 gewone dwergvleermuis

 laatvlieger

 plangebied

Regelink
Ecologie & Landschap

© Dienst voor het kadaster en de openbare registers,
Apeldoorn, 2012

Legenda

overige waarnemingen

◆ egel

▲ bosuil

□ plangebied

Regelink
Ecologie & Landschap

© Dienst voor het kadaster en de openbare registers,
Apeldoorn, 2012

Bijlage 4 Flora- en faunawet

De Flora- en faunawet is de soortgerichte implementatie van de Europese Habitat- en Vogelrichtlijn en bundelt de bepalingen die voorheen in verschillende wetten waren opgenomen: Vogelwet 1936, Jachtwet, Natuurbeschermingswet (hoofdstuk V: soortenbescherming), Nuttige Dierenwet 1914 en Wet Bedreigde uitheemse dieren en plantensoorten. De Flora- en faunawet beschermt in beginsel soorten.

Activiteiten waarbij schade wordt gedaan aan beschermde dieren of planten zijn verboden, tenzij dit uitdrukkelijk is toegestaan (het “nee, tenzij”-principe). Het is dan ook altijd zaak om, waar mogelijk, activiteiten uit te voeren zonder schade aan beschermde dieren en planten aan te brengen.

De wet erkent de intrinsieke waarde van in het wild levende dieren. In de wet is dan ook een zorgplicht opgenomen: iedereen moet 'voldoende zorg' in acht nemen voor alle in het wild voorkomende dieren en planten (niet alleen de beschermde) en hun leefomgeving.

A. Verbodsbepalingen

De Flora- en faunawet kent, naast de zorgplicht, een aantal verbodsbepaling welke relevant zijn voor de onderhavige toetsing:

Artikel 8

Het is verboden planten, behorende tot een beschermde inheemse plantensoort, te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen.

Artikel 9

Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.

Artikel 10

Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, opzettelijk te verontrusten.

Artikel 11

Het is verboden nesten, hollen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.

Artikel 12

Het is verboden eieren van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.

B. Algemene maatregel van Bestuur (AmvB)

Op 23 februari 2005 is de “AmvB art. 75” van de Flora- en faunawet in werking getreden. In dit besluit is een vrijstelling voor specifieke activiteiten en soorten geregeld. Tevens introduceert de AmvB de gedragscode.

Tabel 1

Voor soorten die zijn opgenomen in Tabel 1 geldt een algehele vrijstelling wanneer de werkzaamheden vallen onder:

- bestendig beheer en onderhoud, ook in landbouw en bosbouw;
- bestendig gebruik;
- ruimtelijke ontwikkeling en inrichting.

Er dient een ontheffing te worden aangevraagd wanneer de werkzaamheden niet onder een van deze categorieën vallen en er een (te verwachten) negatief effect op de soorten uit Tabel 1 is. Deze aanvraag wordt door bevoegd gezag onderworpen aan een lichte toets. Daarbij wordt getoetst of de gunstige staat van instandhouding van de soort niet in het geding is, en of de activiteit een redelijk doel dient.

Tabel 2

De soorten zoals opgenomen in Tabel 2 zijn strenger beschermd. Hierbij geldt een vrijstelling mits gewerkt wordt volgens een door de minister goedgekeurde gedragscode. Vallen de werkzaamheden niet onder de bij Tabel 1 genoemde categorieën of wordt niet gewerkt volgens een gedragscode, dan moet een ontheffing aangevraagd worden. Deze aanvraag wordt, net als voor de soorten van Tabel 1 geldt, onderworpen aan een lichte toets.

Tabel 3

De soorten uit Tabel 3 zijn de zwaarst beschermde soorten. Ook wanneer werkzaamheden vallen onder een van de bij Tabel 1 genoemde categorieën, geldt niet zonder meer een vrijstelling. Alleen bij bestendig beheer en onderhoud is een vrijstelling mogelijk wanneer gewerkt wordt volgens een goedgekeurde gedragscode. Werkzaamheden die in een van de andere categorieën vallen en welke negatieve effecten op beschermde soorten (kunnen) hebben, zijn ontheffingsplichting. Voor het verstrekken van een ontheffing wordt deze onderworpen aan een zware toets wanneer:

- er geen andere bevredigende oplossing voor de geplande activiteit is;
- de geplande activiteit geen afbreuk doet aan de gunstige staat van instandhouding van de soort;
- er sprake is van een in of bij de wet genoemd belang.

Bij soorten van Bijlage IV van de Habitatrichtlijn moet tevens sprake zijn van een van de volgende door de Habitatrichtlijn erkende belangen:

- dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten;
- bescherming van flora en fauna;
- openbare veiligheid.

Vogels

Met ingang van 26 augustus 2009 heeft het Ministerie van LNV (nu EL&I) een nieuw beleid ten aanzien van broedvogels ingezet. Verblijfplaatsen van broedvogels zijn door de Flora- en faunawet beschermd. De Flora- en faunawet kent hierbij geen

standaardperiode voor het broedseizoen. Het gaat bovendien om individuele broedgevallen.

De meeste vogels maken elk broedseizoen een nieuw nest. Deze eenmalig te gebruiken nesten vallen onder de bescherming van artikel 11 van de Flora- en faunawet in de periode dat deze daadwerkelijk gebruikt worden.

Van een beperkt aantal vogels is de nestlocatie het gehele jaar beschermd door de Flora- en faunawet (bijlage 2). Het betreft dan vogels die:

- het gehele jaar door gebruik maken van hun nestlocatie als vaste rust- en/of verblijfplaatsen;
- erg honkvast en al dan niet koloniebroeders zijn. Deze soorten keren ieder jaar naar dezelfde locaties terug. De voorwaarden waaraan de nestlocaties moeten voldoen zijn erg specifiek en vaak slechts in beperkte mate in het landschap beschikbaar;
- jaar in jaar uit van hetzelfde nest gebruik maken en zelf niet of nauwelijks in staat zijn om een eigen nest te bouwen.

Indien een jaarrond beschermd nest is aangetroffen moet altijd een omgevingscheck uitgevoerd worden. Een deskundige dient dan te onderzoeken of er voor de soort in de omgeving voldoende plekken en materiaal aanwezig zijn om zelf een vervangende locatie te vinden en een vervangend nest te maken. Indien dit niet mogelijk is, dient een vervangende nestlocatie aangeboden te worden. Wanneer dit ook niet mogelijk blijkt, dient een ontheffing aangevraagd te worden.

Ontheffing kan alleen verkregen worden op grond van een wettelijk belang uit de Vogelrichtlijn. Wettelijke belangen zijn:

- bescherming van flora en fauna;
- veiligheid van het luchtverkeer;
- volksgezondheid of openbare veiligheid.

C. Gedragscodes

Werken volgens een gedragscode kan (soms) een vrijstelling voor soorten op Tabel 2 en Tabel 3 geven. Hiervoor dient gewerkt te worden volgens een door de minister vastgestelde gedragscode. Een overzicht van goedgekeurde gedragscodes is te vinden op:

<http://www.hetInvloket.nl/onderwerpen/vergunning-en-ontheffing/dossiers/dossier/flora-en-faunawet-ruimtelijke-ingrepen/overzicht-van-gedragscodes-en-besluiten-flora-en-faunawet/overzicht-gedragscodes>.

Bijlage 5 Definities

Algemeen belang

Een object of locatie is voor vleermuizen van algemeen belang wanneer door het verdwijnen, verstoren of verslechteren ervan dit object of deze locatie (tijdelijk) voor een populatie (lokaal / regionaal / nationaal) wegvalt, maar hiermee de duurzame instandhouding van die populatie niet in gevaar komt.

Baltslocatie

Een locatie waar de functie baltsen is en geen paarterritoria of paarverblijfplaatsen worden waargenomen.

Baltsroep

Sociaal geluid (roep) dat mannelijke vleermuizen gedurende de paartijd produceren met de functie om vrouwtjes te lokken en andere mannetjes af te weren. De baltsroep kan bestaan uit een werfroep en contactroep.

Bijzonder belang

Een object of locatie is voor vleermuizen van bijzonder belang wanneer door het verdwijnen, verstoren of verslechteren ervan dit object of deze locatie (tijdelijk) voor een populatie (lokaal / regionaal / nationaal) wegvalt, en daarmee de duurzame instandhouding van die populatie in gevaar komt.

Compensatiemaatregelen

Maatregelen die blijvend negatieve effecten van een ingreep op essentiële functies (vaste rust- of verblijfplaats, foerageergebied, vliegroute) van een of meerdere (soorten) vleermuizen opvangen.

Contactroep

Onderdeel van de Baltsroep waarmee mannelijke vleermuizen reageren op andere vleermuizen die hun territorium binnenvliegen of een baltsplaats naderen.

Ecotoop (of landschapselement)

Het kleinste, ecologisch nog onderscheidbare gebied in een classificatiesysteem van landschappen. Het vertegenwoordigt een relatief homogene, ruimtelijke gebiedseenheid met eigenschappen voor het meten en vastleggen van de gebiedsstructuur, functie en verandering.

Foerageergebied

Gebied waarbinnen een soort foerageert.

Foerageren

Verzamelen van voedsel.

Inpassingsplanning / inpassingsplan

Planning / plan dat beschrijft hoe een ruimtelijke ontwikkeling in functies van het landschap en flora en fauna ingepast kan worden.

Kolonie

Sociaal samenhangende, genetisch verwante groep vrouwtjes (matriarchaal systeem) die in de loop van de verschillende seizoenen een netwerk aan verschillende verblijfplaatsen, vliegroutes en jachtgebieden gebruikt.

Kraamverblijfplaats

Object (huis, boom, ondergronds object) waarin in de zomer (overdag) een of meerdere vleermuizen verblijven en de functie kramen is.

Migratieroute

Vaste route van zomerverblijfplaats naar winterverblijfplaats en visa versa.

Mitigatiemaatregelen

Maatregelen die dienen om een negatief effect van een ingreep op de vleermuizen zoveel mogelijk verzachten.

Paargebied

Gebied waarin een hoge concentratie aan paarterritoria of paarverblijfplaatsen ligt.

Paarlocatie (zwermlocatie)

Locatie waarvan de functie paren is.

Paarterritorium

Territorium waarbinnen een mannelijke vleermuis baltst en deze verdedigt tegen andere mannetjes. Binnen een paarterritorium ligt de paarverblijfplaats.

Paarverblijfplaats

Object (huis, boom, ondergronds object) waarin in voorjaar en/of najaar (overdag) een of meerdere vleermuizen verblijven en de functie paren is.

(Lokale) populaties

Sociaal samenhangende, genetisch verwante groep vleermuizen van een soort (mannetjes en vrouwtjes) die gedurende de winter of de zomer in een bepaald gebied leven en waarbij uitwisseling met andere populaties voornamelijk door middel van migratie en/of op zwermlocaties plaatsvindt.

Rustplaats

Object waarin of waaraan een vleermuis gedurende de nacht rust, maar waarin of waaraan door die vleermuis niet de dag wordt doorgebracht.

Sociale geluiden

Geluiden die vleermuizen met hun stembanden produceren en die voornamelijk een rol spelen in de sociale interactie tussen dieren (in tegenstelling tot echolocatiegeluiden) en waarvan niet de specifieke functie (bijvoorbeeld De baltsroep) is vastgesteld.

Tussenverblijfplaats

Object (huis, boom, ondergronds object) waarin in de overgang van zomer- naar winterseizoen en winter- naar zomerseizoen (overdag) een of meerdere vleermuizen verblijven, de functie niet paraplaza is en welke dienst voor het overbruggen van afstand en/of tijd tussen de seizoenen.

Werfroep

Onderdeel van de Baltsroep waarmee mannetjes de locatie van hun territorium en/of baltsplaats kenbaar maken.

Winterverlijfplaats

Object (huis, boom, ondergronds object) waarin in de winter (overdag) een of meerdere vleermuizen verblijven en de functie overwinteren is.

Verblijfplaats

Object (huis, boom, ondergronds object) waarin een of meerdere vleermuizen verblijven (overdag), maar de functie onbekend is.

Vliegroute

Vaste route vanaf een verblijfplaats naar een foerageergebied, waarvan minimaal 5% van de in de verblijfplaats aanwezige individuen gebruik maakt.

Zomerverblijfplaats

Object (huis, boom, ondergronds object) waarin in de zomer (gedurende de kraamtijd) (overdag) een of meerdere vleermuizen verblijven, maar de functie niet kramen is of de functie onbekend is.

Zwermen

Gedrag dat veel vleermuissoorten vertonen voordat zij een verblijfplaats binnenvliegen en dat zich kenmerkt door het herhaaldelijk naderen (aanvliegen) van de toegang van de verblijfplaats zonder deze definitief te betreden.

Zwermlocatie

Locatie waar dieren in herfst of voorjaar zwermen (vaak bij of in winterverblijfplaatsen).

